

niku in na Bistrici na Krajnskem *) za dobro jeklo in železo.

(Častno omenjeni so bili:) Jurigrof Andrassy iz Dernö na Ogerskim za sirovo železo, — fužine grofa Bucquoi-ta v Kaliču na Českim za železo, — fužine Bertolda Fišer-ja iz Traisen v spod. Austrii za vilito jeklo, — rudarije kneza Fürstenberga na Českim za železo, — Friderik Kochmeister, tergovec in rudár v Peštu, za nikelno in kobaltno rudo, — rudarsko društvo v Vordernbergu na Štajarskim za železo, — Karl Šedl, fužinar v Wasserburgu in Frauenthalu poleg Lilienfelda v spod. Austrii za železni čvežen (drát), — Ervin grof Schönborn, rudár v Dlakovcu na Českim za granate, — J. F. Szumrak, kupec in rudár v Novisolu na Ogerskim, za kobaltno rudo, — Juri Volderauer, rudár v Solnogradu, za arsenikno rudo.

(Dalje sledí.)

Književni jezik nemški — in pa književni jezik slovanski.

Čeravno so poméni o vesoljno-slovanskim jeziku že clo stara reč, so se vunder ti pomeni po odvezi slovanskiga jezika njegove nekdanje sužnosti poslednji čas bolj oživili, in želje po njem so se jele glasnejši kot nekdej razodevati. Narava pa nikjer skokoma ne napreduje, tako tudi v vednostih ne; od stopnje do stopnje grémo naprej. Zato tudi noben previden Slovan nikodar ne misli, da bojo Slovani že v kratkim edini jezik imeli, ker razpartija po samoljubnosti tega in uniga slovanskiga kolena se bo še le takrat prav začela, ko se bo mislilo, da ima edinost že gladko pot. Naj bojo Nemci veseli, da že imajo vesoljno-nemški (pangermanistični) jezik, zakaj, če bi ga že ne imeli, gotovo bi si ga dandanašnji ne napravili. Teško je, veliko glav pod en klobuk spraviti — in te težave nam bo tudi v osnovi vesoljno-slovanskiga jezika vsakdo gotovo poterdil, katerimu je resnica ljuba. Tudi Slovani niso angelji brez človeških slabost!

Kdor pa morebiti misli, da je v slovanskih narečjih že taka različnost, da že po sami ti bi teško bilo, vesoljno-slovanski književni jezik vstrojiti, temu hočemo po živih izgledih dokazati, da različnost med 14 do 16 slovanskimi narečji ni tako velika, kakor je med 505 narečij nemškiga jezika, in da tisto norčevanje, da en Slovan družiga clo ne razume, je skoz in skoz piškov oreh. Čujte, ki nemški književni jezik razumete: ali boste razumeli, kaj naslednji Nemci v različnih deželah govore **), ko vsi eno in ravno tisto pravijo, rekoč: Nemec okoli Hanovera pravi: Härt tau, et gunk ein Saegemann ut, tau saegen, — u Stari Marki okoli Magdeburga: Horch tau, et ging en Buer up't Feld tum Seen, — okoli Hamburka; Hört to, een Buhr güng ut, sien Saat to say'n, — u Meklenburgo-Schwerinskim: Häret to, sü, där gink en Sajer uut, to sajen, — okoli Brunšvika: Höret tau, süh, et gung en Saemann ut, to saien, — u Harcu: Härt zu, sät, es käng ä Sämann aus, zu säe, — okoli Paderborna: Höret to, sü, et chink'n Seimann ut, to seien, — med Lipskim in Durinskim: Hürt zu, säht, 's gung ä mal a Siämann aus, zu siän,

*) Po Dunajskih časnikih sta naš Javornik in Bistrica spet na Koroškem! Pa naj že premikujejo in postavljajo časniki našo deželo, kamor koli se jim zdi — nas le to veselí, da je bila Zois-ova železnina in jeklina tudi na Angleškem počastena, kjer železo dobro poznajo. Vred.

**) Iz zemljopisa K. Vladislava Sapa del II. zvezek 1. stran 46. — po M. Majerjevih »pravilih«. Vred.

— u Voigtlandu: Horcht auf, un lässt euch soge, a mäl ging a Bauernaus, zen sä'n, — u Saso-Meinkah: Hört zu, sich, es gieng ä Sämo os, zu sää, — okoli Ansbaha: Härt zu, sich; es gieng ä Soama aufs Soa aus, — okoli Kassela: Hehrt zu, sich, es gink en Sehmann us, ze sehen, — okoli Trejse u Kurheskim: Hörrt zu, secht, ess gung en Saemann aus, ze säe, — okoli Kolina pri Renu: Kikk, et jing ä Ziemann us, zu zien, — okoli Bonna: Hört zo, süch, et ging ene Säer eruus, zo säen, — na pogorji Eiseli: Gett ägt, seet, et geng ämal enne Säemann us, äm zo säen, — okoli Zweibruka: Horcht zu, 's isch e mal e Bauer 'naus ins Feld gang, vor ze säe, — okoli Špeira: Hört e mal zu, seht, 's isch e Saemann nausgange säe, — u Allgavi blizo Füssen in Nesselwanga: Heard zue, lueg, 's ischt a Säema aus'gange, z' säed, — okoli Stuttgarta: Höret me an, a Bauer ischt zum Säa naus gange ufs Feld, — okoli Donauwertha: A Söma ischt ausganga, seim Söma osz'werfa, — okoli Bavarskiga Gmunta: Hairet zua, gukkt, es gäht a Säemann aus, zum säan, — okoli Würcburka: Hör a mol, as is a Sämo ausganga, za säa, — okoli Norimberka: Höirt zou, segt, es is a Bauer ausganga z' säa, — okoli Eichstädtta: Itza schau, a Baur is zum sän ganga, — okoli Mnihova: Lossts eng sogng, a moi is a Bauer aufs Sah'n nausganga, — okoli Briksena u Tirolih: Da hearts a mal zue, as ischt a mal a Bauer ze san aussigangn. Kdo je te nemške možake razumel, ali iz njih besed posnel, da so vsi vsi hotli ravno to rêci, kar se v vesoljno-nemškem književnim jeziku pravi: „Höret! es ging einmal ein Saemann aus um zu säen“.

Če so po tem živim dokazu zamogli Nemci edini književni jezik dospeti, vunder sedaj nobeden pameten človek ne bo več dvomil nad mogočostjo ediniga slovanskiga jezika, in nobeden pameten Nemec se ne bo norčeval nad nerazumnostjo Slovanov med sabo, ako sliši imenovane nemške možake tako nemško govoriti, da gotovo eden družiga ne razume.

Pristavimo v primeru ravno tiste nemške besede v nekatere slovanske narečja po izvornih spisih sv. pisma, ter prašamo: ali ne bo Slovan Slovana desetkrat lože razumel? Slovenec pravi: „Pole! izide nek sejavec sejat“, — v ilirskim „Eto! izajde koj sije sijati“, — v starim slovenskim „Izide sejaj sejati semene svoega“, — v poljskim „Oto! wside rozciwca, abi rozciwal“, — v českim „Ay! wysse rozsecvac, aby rozsyval“, — v ruskim „Se izide sejaj, da sjati.“

Naj sodi sedaj, komur je za resnico mar! Moj namen v tem spisu je bil le dokazati, da v slovanskih narečjih je veliko veliko bližniši pot do edinosti književniga jezika, kakor je v nemškem jeziku bila, in da zavoljo tega so Hanoveranci Hanoveranci, Bavarci Bavarci, Prusi Prusi, Tiroljci Austrianci itd. ostali, če lih imajo pangermanistični jezik!

Novičar iz slovanskih krajev.

Xp. Iz Vêrkovc pri Lutomeru. Odahnit se vtrudljivih opravil in znebit se za en čas mestne mégle, sim se podal na svojo ljubo domačijo, kjer je nekdej moja zibelka stala, in kjer sim perve leta nedolžne mladosti kakor tiček vesel v kmetiškem življenju doveršil. O polnoči se vsedem v Celji na železnico; proti trém smo jo priderdrali v Rače. Ali od tod v Ptuj je priti, je bila velika težava, ker (mende zavolj deževniga vremena!) tistega vozá (omnibusa) tukaj ni bilo, ki bi ga mogel po storjeni pogodbi vlastnik gostivnice „beim Lamm“ iz Ptujega vselej tù sém postaviti, kadar železnica pride, da pelje popotnike naprej. Jez in moja